

FVU er således det frivillige tilbud om forbedring af grundlæggende færdigheder, som skal være til stede for den enkelte, når - og hvis - behovet og interessen er der.

Opgavens omfang

Det er vanskeligt præcist at angive, hvor mange personer, der er i målgruppen for FVU. Af en undersøgelse af befolkningens læse- og regnefærdigheder¹⁾ fremgår det imidlertid, at omkring 1,5 mio. voksne læser på et niveau, som ifølge OECD vurderes som utilstrækkeligt i forhold til videnssamfundets læsekraft. Heraf har omkring 300.000 voksne så store problemer med at læse, at de f. eks. knap kan læse og forstå en avisartikel eller følge en madopskrift.

Disse omkring 1,5 mio. voksne er i målgruppen for FVU. Omkring 1 mio. er i beskæftigelse, mens resten bl.a. er uddannelsessøgende, ledige, hjemmegående og pensionister. Den opkvalificering, FVU kan give, har betydning for alle disse voksnes handlerum.

Undersøgelsen viser endvidere, at den væsentligste faktor for læsefærdigheder er uddannelsesniveau. Blandt de læsere, der har de største problemer, er der således en overvægt af kortuddannede (ingen uddannelse ud over grundskolen), hvor knap 80 pct. ligger på et utilstrækkeligt læseniveau.

Uddannelsesbaggrund og læsefærdigheder afspejles også i efteruddannelsesaktiviteten, hvor kortuddannede i mindre grad benytter sig af efteruddannelse end andre. Tendensen bliver endnu mere markant, når man ser på gruppen af kortuddannede med store læseproblemer. Her har kun 18 pct. deltaget i efteruddannelse inden for de seneste 12 måneder - mod 60 pct. af samtlige adspurgte.

Dette afspejler en anden af undersøgelsens væsentlige konklusioner, at blot 50.000 - eller under 5 pct. - af dem, som læser dårligst, selv føler, at de har et problem i dagligdagen og på arbejdspladsen. Samtidig viser undersøgelsen, at over 60 pct. af denne gruppe selv beskriver egne læsefærdigheder som gode, mens ca. 20 pct. beskriver deres færdigheder som virkelig gode.

Med hensyn til regnefærdigheder befinder næsten 25 pct. af de voksne danskere - dvs. godt 900.000 voksne - sig på et niveau, som svarer til at kunne lægge sammen og trække fra og kunne udfylde et girokort.

For regnefærdighederne gælder i øvrigt de samme faktorer som for læsefærdighederne, nemlig at den væsentligste enkeltfaktor er manglende uddannelse. Også opgørelserne på disse områder viser en overvægt af kortuddannede, ældre, pensionister og hjemmegående.

Der er endvidere en tydelig sammenhæng mellem alder og læse- og regnefærdigheder, således at færdighederne aftager med alderen. Denne tendens gør sig især særlig grad gældende for kortuddannede, mens aldersfaktoren ikke har helt så stor betydning for personer med videregående uddannelser.

Tallene er overraskende høje i et samfund, som har prioriteret uddannelse højt og betragter uddannelse som en vigtig ressource. De synliggør, at den hidtidige indsats ikke har været tilstrækkelig.

En central del af FVU er derfor et målrettet arbejde med forsøg og udvikling. Hensigten er at indhøste erfaringer på en lang række områder, hvor den eksisterende viden om undervisningen må forbedres. Helt præcist hvordan det skal gøres, ligger endnu ikke fast.

Flerårige erfaringer fra læsekurserne og arbejdsmarkedsuddannelser (AMU) giver en god pejling. Hensigten er imidlertid, at undervisningen skal videreudvikles og i endnu højere grad tage udgangspunkt i voksnes forskellige livssituationer. Undervisning og arbejde skal i højere grad tænkes sammen på nye måder. Målet er et samlet kvalitetsløft og en større gennemslagskraft, både med hensyn til antal deltagere og målbare, reelt forbedrede færdigheder.

En af de centrale erfaringer fra den hidtidige indsats viser, at det er vigtigt at få FVU ud af de traditionelle undervisningslokaler og derhen, hvor voksne befinder sig. Herved fastholdes omdrejningspunktet for lovforslaget: Den enkelte deltager. Det kræver ikke blot en geografisk spredning, men også at forskellige typer af uddannelsesinstitutioner m.v. går ind i opgaven som udbydere. Voksne er forskellige og kan befinde sig i vidt forskellige livssituationer.

For nogle vil FVU være en hjælp til at kunne fastholde den nuværende beskæftigelse gennem det at blive bedre til at læse, regne og skrive. For andre vil FVU være starten på et uddannelsesforløb, hvor de styrker forudsætningerne for at påbegynde f.eks. grunduddannelse for voksne (GVU) eller almen voksenuddannelse (avu). For andre igen bliver FVU må-

¹⁾ Amterne og Kommunernes Forskningsinstitut har i januar 2000 offentliggjort de danske resultater fra SIALS (Second International Adult Literacy Survey i OECD-regi), hvor de på baggrund af interview og test har undersøgt 3000 danskere (16 - 66 år) læse- og regnefærdigheder. SIALS undersøgelsen viser bl.a., at Danmark i forhold til 12 andre lande placerer sig relativt flot på dokumentforståelse (køreplaner, manualer, rejsebrochurer m.v.) samt regning, men ligger mere som gennemsnittet, når det gælder læsning af prosa.